

LARSSON I BY, CARL

By och bonde : vers : Carl Larsson i By.

Bonnier

1912

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
  - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
  - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
  - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Vitt. ....

Sv. ....

Stoc

7

V. 111. 5

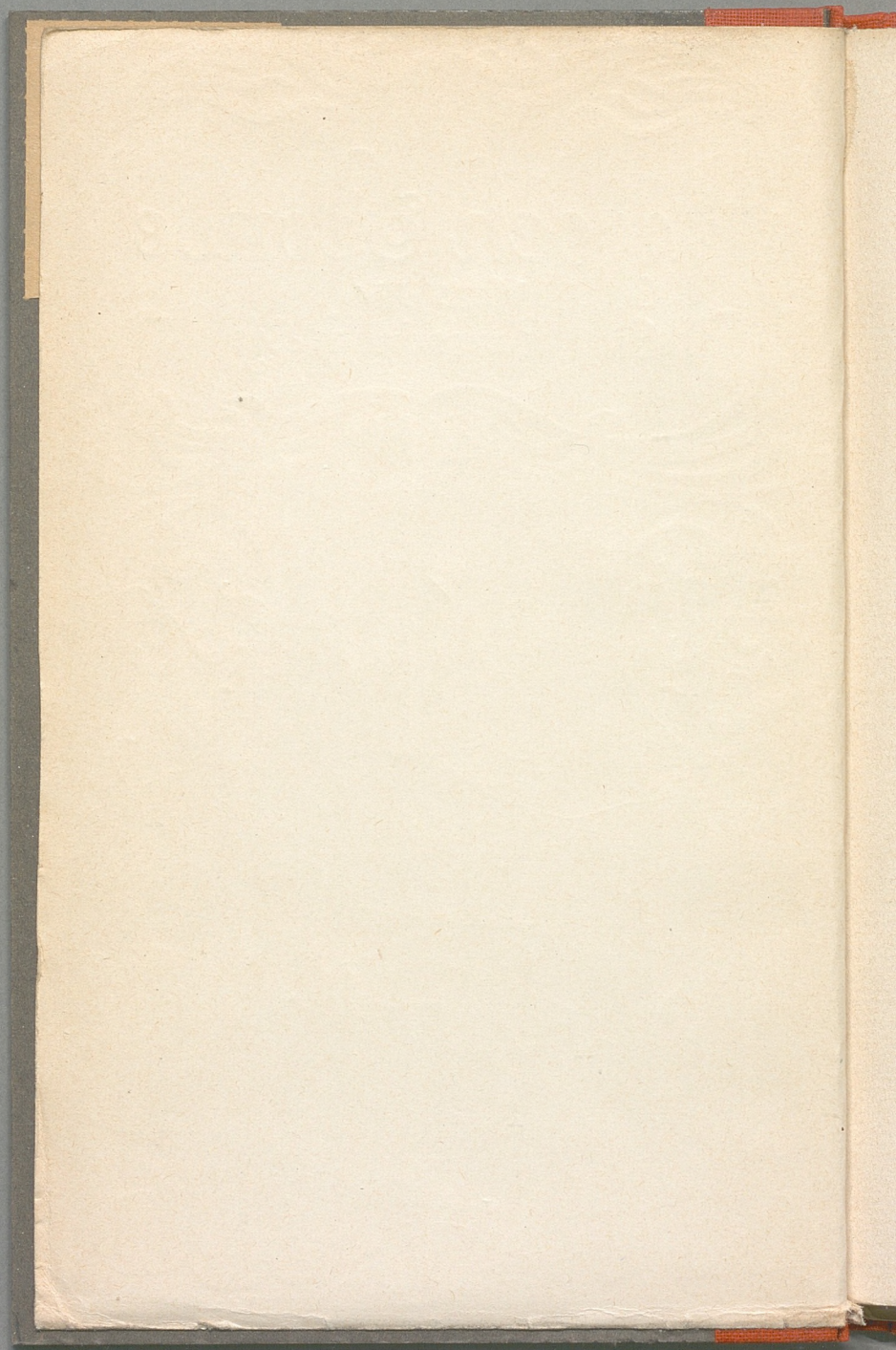
By och Bonde

VERS AV
Carl Larsson i By

Stockholm. Albert Bonnier

Pris 1 krona

CARL LARSSON I BY

BY OCH BONDE

VERS

ANDRA UPPLAGAN

STOCKHOLM
ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Copyright. Albert Bonnier 1912.

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1912

Ej är jag någon gatans musikanter,
som på beställning gnider sina strängar
och spelar sina låtar för en slant,
som singlas i hans hatt av barn och drängar.

Ej heller är jag diskens grammofon,
med vev och fjäder och ett hål i kanten,
den där på uppdrag sjunger ut sin ton
som den vill ha det, som har lagt i slanten.

Jag är en lärka, jublande av fröjd
åt våren, ljuset, dagen, hela livet.
Jag sjunger som jag kan och är förnöjd
med allt som vart mig här i världen givet.

På hemgjord lyra slår jag an en drill
i dagar gode och i dagar onde.
Ni lär väl lyssna, vänner, om ni vill,
min sång, som jag, är utav By och bonde.

* * *

TILL HEMBYGDEN.

Jag älskar er, min hembygds gamla berg,
som långt i norr i lugna linjer gå.
Var morgon ser jag efter eder färg,
och jag blir glad, om ni stå hoppfullt blå,
men tyst och tung, om skyarna gå grå
med släpet sopande er runda hjässa,
och forsen gnolar på sina gamla mässa.

Och kommer jag om kvällen utifrån,
av mödan trött och våt av kalla regn,
och lugnt i brasan knastra torra spån,

då är jag glad åt gården, som ger hägn.
Jag lyssnar nöjd till någon gammal sägn,
som täljes mig om dem, vars namn stå gjutna
i spisens häll, av lågorna omflutna.

Där fädrens namn och mödrarnas jag ser
med årtal stå på hällen, två och två.
Och deras åsyn sådan tryggnad ger;
det är som deras andar skulle gå
och hålla vakt omkring oss i vår vrå.
Och jag är stolt få sitta som de sutit
och njuta samma karghet som de njutit.

Jag är ett skott på fädrens gamla stam,
mitt väsens egenart av den jag fått.
Det blod, som går i mina ådror fram,
har ock i deras ådror en gång gått.
I fäder, vilken dyrbar arvelott
ni gav mig i det sunda bergsmansblodet
dess friska hälsa ger mig levnadsmotet.

Ni togo ifrån skogen teg för teg.
I svedjans aska gick er blanka rist.
Ni trängde undan mörkret steg för steg
och reste hus åt Gud och vite Krist.
Och av er tysta strävan blev till sist
ett fosterland där alla sovo trygga,
och edra söner ännu bo och bygga.

Ja, vart mig ödet än i världen för,
här är jag rotad, är jag sprungen ut.
Här vill jag vara, när jag en gång dör,
där livet börjat, vill jag se dess slut
en kväll, när skyar brinna västerut.
Där fädren nedlagt sina vandringsstavar
jag lägger min — och går till deras gravar.

* * *

VILDGÅSROP.

Jag satt en afton på en åkerren.
Det kvällades, och västerns himmel glödde
och guld och ljus ut över ängden strödde
på ond och god på åkerfält och sten.

Jag vilade från dagens sega id
och gladdes åt att världen var så fager,
när höstskog brann emot den röda dager
och dimmans slöjor vävdes i en lid.

Vid det jag satt där på min vilosten
jag hörde luften susa som av vingar.
En fylking vildgäss, tänkte jag, som svingar
sig hem till söder innan höst blir sen.

Med fröjd jag hörde ropens melodi
som låt av horn och klangen av trumpeter
högt uppifrån ur blå och gyllne eter
och grant förstod jag deras gälla skri:

— Vi går du kvar i dalens kvava fred,
där luften tyngs av ro och människors dumhet,
tills själv du svalnar utav deras ljumhet
och bara åldras som en lav på ved?

Hur kan du sitta i din lugna frid!
Hur kan du gå där som du går och dåsa
bort dina år där inga vindar blåsa
och ingen vet av kamp i all sin tid!

Nej, kom med oss långt bortom fridens land
till fjärran bygder och till större nejder!
Omgjorda dig, kom med till kamp och fejder,
än är den stark din arm och fast din hand.

Men går du längre här och vallar fä
ditt blod skall surna och dess värme svalna
din heta tankes glöd till aska falna
ditt hjärta stelna till en klump av trä.

Din arm blir blodlös och så blek din hy
och aldrig spända muskler bliva svaga.
Din låga fred skall dig avdagataga
och glömd din sotted dör du i din by.

Kom med oss ut på äventyrens stråt
till glada strider ibland djärva flockar,
där hornet eggas och trumpeter lockar,
och striden rasar i sin vilda ståt! —

Jag svarade till deras långa tal:

— Ej är min arm så mäktig som I sägen,
men jag kan följa er en bit på vägen
och sedan kanske vända till min dal. —

Av harmfull vrede sångarns vinge ven:

— Den är en mes som talar om att vända.
Nej, kom du med, om så till världens ända
du fördes från din svala vilosten.

Ty se i hela världen står en strid,
på alla håll, från norr till långt i söder
emot förtrycket kämpa dina bröder.

Det är en jäsande och härlig tid! —

Min tveksamhet betvangs, jag följde med.

Jag greps av yrsel och en helig rysning.

Jag såg min tid, mitt folk i ny belysning.

Och luften susade, och vingen gled.

En uppbrottsstöt ur ledarens trumpet
och fritt i ljus vi drogo våra färde
till kampens, fejdens tusenmila gärde
där striden vältrar, hård, men skön och het.

* * *

VÄRVINTER.

Till Dalarnes ungdom.

Det är vintertid än, men allt Sveriges land
nu ligger och väntar på vårens krafter,
de krafter, som skola ur isens band
förlösa det sjudande livets safter.

Och var väl än vintern aldrig så svår,
och snön över markerna aldrig så diger,
dock nu skall han komma, den väntade vår;
vi mäta med fröjd huru solen stiger.

Det våras, kamrater, och våren är ung
och stark som endast en vår kan vara.
Och våren är skön som en ynglingakung
med ungdom och liv i sitt följes skara.

Kamrater, från bergens och älvarnas land,
har ni sett hur vårt Sverige i väntan ligger,
hur bundet i vinter och tryckande band
det högt efter vår och befrielse tigger?

Vi unga, kamrater, är landets vår,
på oss det väntar, på våra krafter!
Det blod, som i ungdomens ådror går,
är landets bästa och rikaste safter.

De gamle tänka så skumt och vrångt,
när i stora frågor de plocka och skräda.
De gamles sinne är trögt och trångt;
det tarvas med ungdom dess tröghet späda.

Vårt land är fattigt — på stora män,
på stora tankar och stolta dater.
Låtom oss giva det hjältar igen!
Av fraser och ord det haft nog, kamrater.

Kamrater, se här är min varma hand,
av pulsens bultande gång den skälver.
Av lust att tjäna mitt födelseland
båd' puls och hjärta min blodvåg välver.

Och fattas min utsträckta hand av en ann's,
och finner mitt hjärta en frände och like,
så vilja vi utgå i vårmorgonglans
och tyst börja röja för framtidens rike.

* * *

DALARNES UNGDOMSMARSCH.

Melodi: Engelbrektsmarschen med sättning av
musikdirektör *Albert Lindström*.

Nu är tid sätta stora klara klockor i gång.
Låt dess malmtunga sjunga sin gamla upp-
brottssång!

Låt dem hårt ringa ut all dådlöshetens nådatid,
låt dem gällt ringa in den stora fejdens bråda
tid!

Låtom klockorna slå,
låtom budkaveln gå
över bergena blå,
över fjällarna grå!
Låtom klockorna gå,
att dess maning må nå
över hällar, över fjällar
varje Dalarnes vrå!

Och så draga vi framåt uti fädernas spår
som en morgonens vind genom sovande snår.
Och som vindarna susa genom tallarna på hed,
så skall uppbrottssången brusa genom ungdomens led.

Över Långhedens kam
forsar Dalarne fram
under trummornas glam
ta ra ram ta ram ta ram.
Emot borgarna grå
ska till stormning vi gå,
medan pilar skina vita
emot himmelens blå.

Tågom fram uti striden med en brinnande tro
att ur samtidens vånda skall gå framtidens ro!
Tågom fram uti striden med ett styrkande hopp
om att lyckan en gång skall slå ögonen opp!
Tågom fram hand i hand
för vårt folk och vårt land
över Långhedens sand
som en löpande brand!

2. — *By och bonde.*

Och där ungdomen går,
reder jorden och sår,
skall det spira, skall det växa
för de kommande år.

* * *

BRUNNBÄCKS ÄLV.

Där uppe bland snåren
som liten bäck,
han sjunger om våren
och dansar käck.
Men syret kväller
och ligger på,
och bäcken sväller
och blir en å.

Än mera han stiger
av jordens saft.
I sin unga kraft
han kastar sig själv

utför forsarnas stup;
blir bred, blir djup,
blir en mäktig älv,
som flyter väldig och tiger.

Och människor bygga,
och människor stämma.
Av sten bygges kistor
och dammar som dämma —
Men dämmas för mycket,
då blir han vred,
då bryter han fästen
och dammar ned.
Det hjälper ej fäste
ej bom eller damm,
ty han vill fram.

Det bubblar och kokar
vid Brunnbäck's bankar,
en bild av folket
och folkets tankar.

Se, Dalarnes folk
är som Dalarnes älv,
i tider av fara
det hjälpt sig själv.

Än finns i Dalarnes
skogar kvar
det stolta folket
från forna dar.
Män, som kan spänna en båge
och taga ett svärd i hand,
som kan tända en vårdkas' låge,
och sätta en värld i brand.

Det kan vara nog nu
med suckan och kvidan.
Se, landet ligger
i tyst förbidan. —
Det väntar från Dalarnes
folk och land

på klang av pil från en hårdspänd båge,
det spejar mot bergen
vid älvens strand,
mot första vårdkasens fräsande låge.

Som Dalarnes älv
är ock Dalarnes stam.
Det hjälper ej fäste,
ej bom eller damm.
Ty vill vi fram,
då sjunker i grus vart näste
för elände, synd och skam.

Så tågom vi fram
över aska och grus
för frihets skinande
klara ljus.
Till kamp, till strid
i ett heligt tåg,
som älvens väldiga
vårflodsvåg!

* * *

GOODTEMPLARORDEN.

De komma! Hör, hur det brusar!
Hör, hur det viner och susar!
Känn, huru marken darrar
av tusende fötters tramp!
Det är Sveriges ungdom, som kommer
i stora täta kolonner.
I tjugonde seklets morgon
den går till befrielsekamp.

Dess styrka har ej sin like.
Kring Sveriges land och rike
den drager sin syskonkedja —
ett folk, som går hand i hand.

Och ringen växer och sväller,
var länk vet väl vad det gäller —
som fordom Dexippos' ungdom
den går att rädda sitt land.

Förrn segern äntligen vunnits
och hägrande målet hunnits,
kan intet i världen hejda
vårt jublande segerlopp.
Men då skall historien kröna
vår kamp. Oss världen skall löna,
ty genom vår strid sågo folken
en nyare tid stiga opp.

Då ropa folken på jorden:
»Se, ljuset kommer från Norden,
det gamla ulti^ma Tule
är än lika djärvt och stort!
Se, Sveriges hugstora släkte
som nöden till handling väckte,
har än en gång i historien
sin glänsande insats gjort!»

* * *

ENGELBREKT OCH HANS DALKARLAR.

Engelbrekt talar till dalkarlar sin':
— I veten att juden fått landet in
och vill oss bönder till trälar tämja.
I veten han sitter på borgen gödd
och lägger vår Dalabygd platt förödd.
Ho kan med slik en leva i sämja?

Han suger ur landet dess kraft och märg;
det ädla folket bland Dalarnes berg
han driver ut och bränner vår hydda.
Hans hästar beta vår ärvda vret;
och vår usle konung och överhet
för inbördes kiv ej kan oss skydda.

Hör an, I Dalarnes redlige män
som kraft och mod ha i bröstet än.
Gån hem från skogens rykande svedja!
Låt piltarna draga till kasens bål!
Låt stålet slå eld i de svarta kol
och smiden pilar och spjut i smedja!

Och juten vi jaga som varg och lo
ur landet och taga oss själva ro
att stilla bygga på vår förkovran.
Mens på ängen växer vår slåtters gräs,
vi dragom dit neder till Borganäs,
till fogdeborgen nere vid Håvran!

Ej vilje vi unna oss rast eller ro
förrn vi nått Johan Vales ormabo
och flytt oss vallar och mur i handom!
Hans nidingsblod ut på marken spill
och sättom det glimmande fnösket till
och stickom fästet i eld och brandom! —

Sin Engelbrekt nu lyda de dalakarlar blint.
Det släggas och smides i var smedja,
och kasarna de lura och fräsa på var klint,
och öde ligger pyrande svedja.

Då sommarsolen stiger ur molnens fina ludd,
och morgonens första stråle dansar,
då lyser den på nysmidda pikars vassa udd,
på anförarns harnesk och pansar.

Igenom svala skogar går dalahärens tåg;
som en orm ses det ringla och glida
fram över fagra åsar, genom slättens glesa råg,
som bugar för tropparna som skrida.

Och bondeskaran växer som en bäck i bergens
trakt
och hämndens hårda färdevisor sjunga.
Och under stegens tunga men trygga dalkarls-
takt
de gistnade kavelbroar gunga.

Det knarrar uti näverskor, och långa rockars
skört
för sommardagens lätta vindar fläkta.
För hären sjunga fåglarna och lyser vägens ört,
som i världen ej finnes pil och skäkta.

När helgsmålsklockan ringer in Sankt Johannis
dag,
när bondehären Håvrans rövarnäste —
I bråddöd ändas jutarnas sista dryckeslag —
i sagans natt försjunker Vales fäste.

Och stadens kvinnor sjunga i Sankt Johannis
natt,
som ligger ljum och fager över jorden.
De trånga gränder eka av segerrop och skratt,
och sunnan driver brandens rök mot nordnen.

De gnistorna från Borganäs de tända upp en
brand

som tärer allt förtryck i Svea rike.

Och solen stiger skälvande och röd vid österns
rand.

Den nya dag blir skön förutan like.

* * *

TILL BÖNDERNA.

Det är tid att bönderna vakna.
Reveljen, väckaretrumman går.
Det är tid att ryggarna rakna,
som böjts i alltför många år.
Vid trummans gång, den dova,
får ingen bonde sova.
Det är ej plats för den trötte
i en jäsaretid som vår.

När flaggorna blåsa i toppen,
och folkens härar sjungande gå,
som vanligt i eftersta troppen,
i fylkingens djupaste botten, stå

de gamla kära bönder
och gäspa käkarna sönder,
då det mer än annars gäller
att värja sin plats och slå.

Det är tid att bönderna taga
i tidens allmänna kamp sin del,
när andra rycka och draga
och dubbla om makten sitt tärningsspel.
Ty skulle under vår bidan
den glida åt krämaresidan
för alltid ur våra händer,
så är det vårt eget fel.

Vårt land är ej krämarerike
ej heller ett trälars och snobbars land.
Nej, bonden, ädlingens like,
fick ärva jorden ur fädernas hand.
Det land, som fäderna röjde
och plöjde och sådde förnöjde
får ej bli mäklarevara,
som kastas ur hand i hand.

Det är tid att bönderna säga
på tinget vid sköldarnas brak ifrån,
att den som skall jorden äga
är bonden som förr och bondens son.
Men lämna vi jorden åt andra,
få vi evigt hemlösa vandra,
en uppryckt rotlös planta,
ett virvlande löv i ån.

Det höves ej bonden att buga
med mössan i hand på ett bolagskontor.
En bonde är kung i sin stuga,
och landet skall veta var bonden bor.
Vi lära alla de feta,
som leva på oss, att veta
var det är som makten sitter —
att bondehären är stor.

Vi låta den skria och ropa
all stadens hungriga sparvars flock
och hålla troget tillhoppa
mot allt deras trugande lock och pock.

Vi äro för goda att föda
de städer med blodet röda,
det är alltför gott att förrinna
i rännstensgyttjan tjock.

I ärliga dalabönder,
låten sömnen fara och kraft bli spord!
Sliten lojhetens blylänk sönder,
ty den som tövar han trampas till jord.
Den stränga tiden skall lära
er hålla jorden i ära,
och I skolen lära folket
att lyssna till bondens ord.

*

Reveljen går, hör, reveljen går,
och landet fylls av predikare.
Se, östern i brinnande rodnad står
och bådär en dag, som blir rikare
på solsken och ljus än vår.

Hören I rotarna gå under sång
som dova mummel i backarna?
Hören I prasslet av lövens fång,
som males till stoft under klackarna
vid de väldiga härars gång?

Sen I mot dagerns bleka ljus
de högtburna märkena blåsande?
Hören I morgonvindens brus?
Det är tidernas tunga flåsande
kring sovande byars hus.

Sen I ej tecknen i himmelens sky,
de starka krigshärars ridande?
Det bådär att tiden är vorden ny,
att den föds under gråt och kvidande,
under striders buller och gny.

Spring, bonde, fram i det första led!
Där är din plats under striderna.
Låt ingen med hån och förakt se ned
på oss som gått genom tiderna,
när skrävlarehopen red.

Det är vi, som giva allt landet bröd,
som äro de troget närande.
Det är vi, som i tider av ångst och nöd
gått fram, på axlarna bärande
vårt Sverige i liv och död.

Vi mättat var landets skriande sparv.
Och det är vida förnämare
att gå som en karl bakom plog och harv
än taga sitt bröd som krämare
med ocker på andras tarv.

Gån frejdigt ut med den nya dag,
I ärliga bönder av Dalarne,
och driven med vinande gisselslag
de månglare ut av salarne!
Det är äkta dalkarlstag.

Det är värdigt ett folk, som kungar gömt
och räddat i källarsvalarna.
Det är lätt för ett folk, som fogdar dömt
att rensa från frätande malarna
ett land, som det älskar ömt.

* * *

TILL BRUNNSVIKS FOLKHÖGSKOLA.

Det brinner en eld, den brinner så klar,
den brinner i tusende kransar;
dess klara låga mot höjden far,
mot himlen jublande dansar.

Det brinner en eld uti nordanskog,
eldskenet synes så vida.
Det lyser klart, och det kommer nog
många öga att rinna och svida.

Det brinner en eld, den sprider sitt sken
över mossa och slingrande rötter. —
I skogens mörker det gnyr över sten
och stock som av trampande fötter.

Så skallar ett rop från den mossiga häll:
— Låter genast eldarna släcka!
Vårt skydd och försvar är ju mörkrets fäll,
er eld skall dess förlåt bräcka!

Och trollet skakar sin mantelfäll
åt en fräckhet utan all like.
Och bifall sorlar från alla håll,
från vasaller i träsk och dike.

Snart mumlar skogen av hotfull sejd
mot ljuset röda och käcka,
och bergakungen blåser till fejd
mot dansande lågor fräcka.

De blåsas samman från skumma snår —
vasaller, dem ingen känner.

Det var kniv på strupe och hand i hår
i går — men i dag är de vänner.

Och skaran nalkas med buller och gny,
och ropet och skriket och skratten
som ugglelåt gå mot stjärnor och ny
i den mörka jäsande natten.

Men all deras strävan och tunga bestyr
med släckning är fåfång en möda —
Vad de trodde var eld blott är dag, som gryr,
det är morgonrodnaden röda.

* * *

PAN SPELAR.

När jorden står i hoppets färg,
och allt är lust och vår,
då spelar Pan på Kullaberg,
där tranedansen går.

Pan spelar under spädgrön lind,
sin pipas sköra rör.
Pan spelar helst i kvällens vind,
när dagens buller dör.

Det är som sus av hedens tall,
som dån av älvens fors.
Det är som låt från fäbodvall,
som tranors skri bland pors.

Jag är din trogna undersåt,
du gud med horn och klöv.
Jag dansar till din friska låt
vid sus av unga löv.

Var vår går Pan till stadens hus
och spelar på vår gård.
Men människan i stadens brus
är vorden döv och hård.

Pan spelar där, som han är van,
sin gamla melodi.
Men ack, du gode gamle Pan,
där är din makt förbi!

De äro frusna innantill
Gomorras alla barn.
De höra inte gudens drill
för då av Grottes kvarn.

Där är envar en mammonsträl,
vart sinne surt av hat.
Där väges allt, en mänskosjäl,
ett hjärta, i karat.

Långt skilda ifrån sjö och klint
de stadsbor surnat till.
Och i sin egen labyrint
de stackarna gått vill.

De vilse gått för lyckans skull,
gått vilse för sin tro,
att inom staden Sodoms tull
nån lycka ville bo.

* * *

EN VISA I SÅNINGEN.

Rätt tid det är att ut och så,
när spindelväven glindrar
som spunnet gull på kokor grå,
och gärdesglindret tindrar.

Med lust jag trampar åkerns mull
med trygga steg och tunga.
I luften vita skepp av ull
på blåa vågor gunga.

En vindpust kommer ljum från ån
med lukt av sjö och tjära.
En lärka jublar högtifrån
och ärlor kvittra nära.

En logdörr svänger på sin gåt
och gnisslar i sitt lide.
Gäll dallrar spovens jämmerlåt
från strandens vass och vide.

Och hagens björkar på sitt tält
för sommardagar väva —
jag gnolar tyst och visslar gällt
och fägnas åt att leva.

I kväll jag kör förbi ditt hus,
min vän, när dagen svalkas.
Säg, vill du stå i solgångsljus
vid grinden, då jag nalkas

och hälsa mig med vitan hand
och varma läppar röda —
så kör jag in i lyckans land,
när alla fönster glöda.

* * *

SÖKAREVISA.

Min lilla vän, min lilla vän,
röd Ros och vitan Lilja,
se, ute leker sommaren
på jordens gröna tilja!

Min kära, jag har sett en stig
gå genom skogen svala.
Säg, liten, vill du följa mig
på fjolårsbarren hala?

Så flykta vi på lätta fjät
från allsköns värk och sveda
och speja genom skogen tät
vart stigen månne leda.

Så fager är vår tysta stig,
och fagrast kanske är den
för att man måste fråga sig:
Vart bär den i all världen?

Vi dansa fram, vi le så gott
för varje krök vi finna —
vi finna kanske lyckans slott
då kvällens skyar brinna.

* * *

VILA MIDDAG.

Här är musik av broms och bi
och doft av videblom,
en skugga skön att ligga i
och källsprång för min gom.

Här lyfter björk och svänger sälg
den sommarfina kjol.
Här är som evig pingst och helg
med flöjter och fiol.

Igenom tallens glesa rock
och björklövs gröna sil,
igenom slutna ögonlock
går solens ljuva pil.

Tänk om en mänska vore fri
från dika på en myr —
jag skulle följa broms och bi
på fångst och äventyr!

Jag skulle sjunga med jag ock
i hagens symfoni —
fritt tumla om i svalors flock
och skrika deras skri.

Jag skulle taga rev och spö
och nät och not i bon
och ro långt ut på fiskesjö
med mina fiskedon.

Och lägga ut och vittja strax
och fara bysjön runt
få feta idar, bredan brax
och gös i sump och kunt.

Och komma serla hem till byn
med båten full av fisk,
med sol i sinn och brun i hyn,
så genomblåst och frisk.

Då står du glad på farstubro,
när båten lägger till,
och skyndar till på lättan sko
vid trastens aftondrill.

Du bistår mig med nätens garn,
ty jag är kungligt lat
och ropar som ett bortskämt barn:
»Mor, vad har du till mat?»

Nu brister drömmens ljusa väv
av glada äventyr
för husbons röst, förkyld och sträv,
om diken på en myr.

* * *

LILJAVITS SYVISA.

Mitt i blomsterdoft och sol,
som från öppna fönstret strömmar
på en liten, liten stol
sitter Liljavit och sömmar.

Rosarö och Liljavit.
Nålen dansar hit och dit,
och det blåa silket slingrar
sig så grant kring vita fingrar.

Nålen kilar opp och ned,
förd av flinka, fina händer.
Liljavit hon tyget vänder,
lägger huvudet på sned,
tittar kritiskt ner på sömnen:
— Litet mera där vi ta,
sedan kanske det blir bra.
Men det där jag visst i drömmen
satt och sydde tänker ja'. —

Och så gnolar Liljavit
någon liten munter bit.
Klappar till med fingerborgen
över sömnen lite grand;
suckar längtansfullt ibland,
men så blir hon kvitt all sorgen,
när de flinka fingrar fått
dit ett namn i vitt och blått.

— Tröjan skall min kämpe bära,
om till nederlag ell' ära,

det blir hans sak, icke min,
jag blott sitter här och sömmar
in i blått och vitt små drömmar,
som kan rinna mig i sinn! —

* * *

ETT LIV.

Från kyrkan hög och vit på åsens rand
en klang går ut i kalla klara vågor,
som dallra vida över sjö och land,
där skog står mörk med stänk av löv i lågor.

Ur öppna gluggar flyter klockans sång,
förkunnar slutet på ett mänskoöde,
att än en själ har gjort det stora språng,
som skiljer livets brus från tysta döde.

Vad är ett liv? Det är en harposträng,
som dallrar nöd och lust och sorg och gamman,
tills döden kommer, blott en annans dräng,
och samlar strängen till de brustna samman.

Hur är ett liv? För en en sländas lust
och för en annan myrans tysta strävan.
Men alla drivas vi mot samma kust,
den ingen tänker på förutan bävan.

Och livet styres av en slump, man hör.
Man kastas hit och dit likt spelarns tärning,
man födes, verkar liten tid och dör
och göms och glöms och döms efter sin gär-
ning. —

*

Men tyst min nörnas vita fingrar gå,
när lugnt hon virkar levnadsväven spröda
av längtans, ensamhetens trista grå,
blott här och där ett stänk av lyckans röda.

Hon klipper av — och ärgig klockas sång
förkunnar slutet på ännu ett öde —
att jag på livets gåta svår och lång
har gått att söka svaret hos de döde.

Då give Gud, att jag inom min tinning
har hunnit föda om ock blott ett korn,
en sten i mänsklighetens Babelstorn.
Det är ett livs, ett ödes högsta vinning.

XXXXXXXXXXXX

*

XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXXXX

SEPTEMBERVISA.

September har blåblå himmel
och svängande spindelnät,
som blixtra i brokigt vimmel
i betande boskaps fjät.

Det är sol på de blåa sjöar,
på åsarnas barrskogsrand
med bjärta vikar och öar
av lövskog i eld och brand.

Högt plöjer en kil av tranor
med taktfasta vingeslag
de klara stiglösa banor
i sol och septemberdag.

O, finge med er jag följa
som en i er stolta plog
över land och blånande bölja
till söderns pinjeskog!

Där skulle åt mig jag timra
ett skinande sagoslott
med väggar, som höstgult skimra
och tak av hösthimmelsblått.

Då skulle jag lyckan bjuda
att trivas som daglig gäst;
de höga gemak skulle ljuda
av strängospel, sång och fest. —

Men nej! Blott i svagare stunder
får tanken flyga så där.
Vad finns väl i söderns lunder,
som inte finns bättre här?

Jag vill inte leva i söder
om också i evig fest,
långt bort från fränder och bröder,
på främmande kust en gäst.

Nej, flyg ni, stackare tranor
jag aktar ej edert rop.
Jag tål ej flackarevanor
och emigranternas hop.

Nej, här vill åt mig jag timra
och lyckan ett litet hus;
av rimfrost väggarna skimra
i flammande norrskens ljus.

Jag vill leva mitt liv i Norden
för landet, som mig har fött,
och åter åt fädernejorden
mitt stoft jag ger, då jag dött.

* * *

MORGONRÖTT.

Vak upp, se östern står i eld och brand,
och fönstren brinna i var gård och stuga,
och rimfrostklädda björkar sakta buga,
och silverströ ditt frusna åkerland!

Hör, raska klackar slå mot fruset ler
med munter takt, och dovt de grova hjulen
slå eko mot de låga gråa skjulen,
när kärran bullrar utför backen ner.

De unga kvinnor gå i morgonbrand;
de lätta stegen vika kängans sula,
och vägens lönnlov, skrumpnade och fula,
av kjolen fösas emot vägens rand.

Och löven falla sakta ett och ett
från trädens svarta nakna grenar
att dö och multna mellan markens stenar,
till döden vigda utav frostens bett.

Det är ju sommardrömmarna du ser
nedfallna en och en av frosten bitna,
ifrån sitt fäste utav vinden slitna
de varda mull igen på tegens ler.

I våras tog du ränseln överfull
av fagra drömmar ibland rosor röda.
Du ser, de ligga vissnade och döda,
de tåla dagen ej som trollens gull.

Vi gå och bära dina drömmars kram
uti din ränsels alla dolda fickor?
Det är ju bara torra löv och stickor,
och vintern, gosse, den är hård och stram.

Statt upp och gack dess majestät emot
med frejdigt mod på vägens frusna backar!
Låt leran smälla under franka klackar
och skingra vissna löven med din fot!

* * *

EN GÅNGLÅT.

Vi gå i den unga, den löftesfyllda vår;
än trycka inga sorger
och inga tunga år.
Se, solen över ängarna.
Hör, vinden genom strängarna
på colsharpan går.

Visst gå vi mot okända äventyr och land,
men hållom glada samman
och gångom hand i hand.

Ej kivande och trätande
och släktens band förgätande,
vi gå mot samma land.

Vi gå ibland gamla, som nästan glömt att le,
bland gamlingar, som hårdnat
av livets tunga ve.
När luften sjunger ekande
av ungdomens sång och lekande,
så tungsamt grina de.

Då ljuga de, att livet är tryckande och tungt
och spå att snart skall svalna
allt blod som sjuder ungt.
Då snusa de och säga de,
att allsköns visdom äga de,
att livet är så tungt.

Vi rädas intet deras hån och deras klagolåt.
Vi bedja dem att glömma
ett ögonblick sin gråt.

I trots av allt förkättrande
är glädjen mer förbättrande
än modlöshetens gråt.

Hur skall man kunna sörja, när livet är så
skönt?

När solen är så ljuvlig
och gräset är så grönt?
Nej, sparom på vårt kvidande
tills verkligt livets lidande
och sorg en gång vi rönt.

I våren slumrar sommarn som ock den kalla
höst.

Och sorgens källa bära
vi själva i vårt bröst.
Om på de långa vägarna
oss möta sorgebägarna,
så möter också tröst.

* * *

FOTSPÅR.

Det snöat på natten och snön ligger kvar
på vägar och stig som en hinna.
Dess skinande vithet ett avtryck har —
två spår — av en man och en kvinna.

Han gått såsom en, den där vet vad han vill,
hans spår äro säkra och breda;
då hennes smyga sig tätt intill
så lekande nätta och späda.

Och spåren löpa vid vägens rand
så långt mitt öga kan bita,
tills de flyta ihop till ett krusigt band
längst bort på det skinande vita.

Alls intet vet jag vem fjätena gått,
som långt i fjärran försvinna,
men så tätt till varandra smyga sig blott
i kärlek en man och en kvinna.

Alls intet vet jag om orden de sagt,
när de gått här i morgonen svala,
men jämna fotspår om samfälld takt,
om styrkan i enighet tala.

Så borde alltid vi människor gå
genom skumma dalar och skogar grå
mot framtidens skinande renhet.
De starka hjälpa de svaga och små,
ty intet starkare är än två,
som av kärlek gjutits till enhet.

* * *

EN RUSIG.

Det är i nattens allra första väkt.
Tornurets slag i sena vågor gunga.
I byarna är sista ljuset släckt,
och folket vilar efter dagens tunga.

Tyst, ljus och fager ligger vårens natt
kring gårdar, som i bleka ljuset sova.
På norden lyser himlen ännu matt,
och tunna moln en vacker morgon lova.

Mot blekblå himmel skogens silhuett
står mäktigt mörk i mjuka linjer skuren.
Till allt och alla kommer tyst och lätt
en stilla ro på tysta vingar buren.

Men så rivs tystnans fina sköra väv
utav en druckens råa skrån i stycken,
en rusigs röst, av vin och nattluft sträv
och rå och oskön av den njutna drycken.

Av smärta sammandrog sig världen all,
då »människan» dess andakt störa nändes.
I samma stund vart natten hård och kall,
dess fina ro i frostens dödsbett vändes.

* * *

KLOCKAN TOLV.

Bryt upp, bryt upp! Det är omvänd natt!
hörs väktarns stickande rop.
Sopa bordet rent, det är redan sent!
Tyst med dina rusigt dumma skratt,
du galna, drickande hop!

Från njutningens bord bryt upp, bryt upp!
Hör klockan slår sjungande tolv!
Får klockan gå, blir hon ett och två,
och du möter kanske barbarernas trupp
på gator och gungande golv.

Du patricierätt, nu vorden plebej,
hör tidens tolv vinande slag!
Sopa rent, sopa rent, det är snart för sent!
Barbarerna komma. De skona nog ej.
Jag ser blod mot den skinande dag.

Du överklass, du det njutande Rom,
har du grävt dig gravarna opp?
Du sjönk till plebej. Du behöves ej.
Är du redo att möta ditt straff, din dom
av de fria slavarnas tropp?

Du sjunkande överklass, giv akt!
Hör, klockan slår rungande tolv!
Nu rycker här upp en annan trupp,
ett friskare släkte än ditt, på vakt
på världens gungande golv.

* * *

TILL TINGS!

En hälsningssång till Dalarnes ungdom vid dess midvintering
i Stora Tuna den 29—30 dec. 1906.

Hör, klockorna ringa så välvt till tings,
och vinden sjunger: till tings, till tings!
Det är stora ting å färde.
Till tings, allt Dalarnes franka män,
var blåögd mö och var hurtig sven,
till tings på Tuna gårde! —

Nu är den kvalmiga freden slut.
Det är Tiden själv, som kallar oss ut,
som tänder vårdkasflamman.

Nu är vår sömn med året all.
Se, dagen kommer klar och kall.
Vak upp till striders gamman!

Jag ser på nationernas tävlingsfält
var Sverige ställt
sin lilla trupp på sin ruta.
Jag ser de gamla i spetsen gå.
Jag kan förstå,
hur tävlingen skall sluta.

I Sverige äro de gamla förnämst,
går åldern främst
och ungdomskraften sedan. —
Ett steg i går, ett tuppfjät i da' —
Hå hå, ja, ja!
Vår storhet är ju i nedan.

Jag spørjer blott — Är det svenskmannased
att i främsta led
de gamla skotten kläda,

medan ungdomen varm och stark och skön
få gå i kön,
i de gamlas fotspår träda?

Nej, ungdom, vi tåla ej sådan skam.
Låt oss stiga fram
i den sköna, dammfria täten!
Det höves oss gå, där som trummorna rörs,
där spelet hörs
och den eggande trumpeteten.

*

Nu sveper nordan kall och hård
in genom bergens blåa bård
på Tunaslätten vida.
Från by till by, från gård till gård
hans friska ilars vilda hord
på vita flingor rida.

Han ropar till var hurtig sven:
Statt upp, I Dalarnes riddersmän,
I Sveriges hopp och adel!

Se, dagen kommer klar och kall,
hör, gångarn stampar i sitt stall
och väntar på sin sadel!

Kom, nordan, Dalarnes lyckovind,
giv rosor åt vår unga kind
och giv oss kraft och hälsa.
Sjung framför oss från Tuna hed:
— Nu kommer Dalahären ned
som förr att landet frälsa. —

* * *

DE SVENSKE.

De svenske hava sovit och sova många än
så lugnt och sött på fädrens vissna lager,
och här gå många sura och sömndruckna män
med hyn så blek i första gryningsdager.

De svenske hava sovit men kivats likaväl
om bästa platsen i den varma sängen.
De svenske hava delat sig i husbonde och träl,
och guldet avgjort vem skall vara drängen.

Men här gå också krya och raska väckarmän,
som sett och hört, vad tidens ur är slaget:
— Vak upp vid hanegället, I sovande, förrän
de andra före oss få övertaget!

Vak upp, ty ren i öster stå skyarna i brand,
på vita gångarn Daniel utrider!
Se, otta är den bästa tid för både folk och land,
och stackars den, som sov i ottetider!

Vak upp, se nu är slåttertids, och ängen ligger
ljus
och väntar blott på män med vassa liar.
Gån ut i kylig gryning ur kvava sovehus
och släpp in vind, som rensar och befriar!

Låt edra kinder färgas av röda skyars ljus.
Gån ut på ängen, redelige svenske,
och kännen morgonsvalkan och hören liars brus
och kommen sams och varen fosterländske! —

De svenske hava vaknat och gå på spänstig fot
omkring sitt hus, när väckarklockor ringa.
De svenske vilja strida. Ho kan då stå emot?
De svenske kan ej fänden själv betvinga.

* * *

DEN VÄNTADE.

Nu stå de svenske redo
och rustade att gå
till mötes den stora nya tiden.
Men ledarn, som vi sakna,
som alla vänta på,
var är h a n, som skall föra oss i striden?

Var är h a n som allas viljor
kan tukta under sin
och sätta oss alla dit vi höra?
Som kan leda alla bäckar
i en enda fåra in,
alla krafter, som varandra förgöra?

Här gå nog många knektar
och feta frasers män
och tusen sinom tusen mandariner,
men ingen som kan leda
vår uppmarsch ha vi än,
som kan hjälpa oss i stormen som viner.

*

Jag hälsar dig, du store,
jag vet du komma skall
som Messias, när tiden är fullbordad.
Då springer du ur dunklet
till ditt hövitsmannakall
över hären, som väntar dig omgjordad.

Sak samma, om du kommer
från stuga eller slott,
blott du för oss ut ur småsinnets griffter.
Och är du än en bonde
skall du hyllas som en drott
om du enar oss och för oss till bedrifter.

Men stark skall du vara
och så järnhård i din hand,
att du piskar den sturskaste till lydno.
Så stark skall du vara,
att du lyfter upp vårt land
till för världen ett ljus och ena pryddo.

Så stor skall du vara,
att ej avundens spott
och smickrarens rökelse kan nå dig.
Och blint vi dig följa,
om ock framtiden blott
är givet att fullt och helt förstå dig.

Sak samma, om du för oss
mot de blodigaste slag
eller tvärsigenom glindrande bålet,
blott du smälter oss till enhet,
blott du för oss fram till dag,
blott du för oss mot det tindrande målet.

* * *

MOR KERSTIS VISA.

Mor Kersti hon sörjer, tyst rinner hennes tår
och sorgfullt i kvällen hon klagar:

— Jag sörjit har i tider, jag sörjit har i år,
jag gråtit i nätter och dagar. —

Du kära mor Kersti, vi sörjer du väl så,
vi rinna dina tårar så strida?

— Jag sörjer mina barn, mina dalabarn, som gå
så långt bort i världen den vida.

Det blåst så många väder, det är så längesen,
jag såg deras rosiga hätta
försvinna in i ljuset av morgonrodnans sken,
och stegen trippade så lätta.

Det är så tyst i Dalan, när ungdomen har
gått,
fioler och låthorn de tiga.
Och lyste inte Siljan och Sollerön så blått,
så ville jag med Döden mig viga.

Det är mig så ensligt och tyst uti mitt tjäll,
och dagarna görs mig så långa.
Jag beder varje morgon, jag beder varje kväll,
för barnen, som långt från hemmet gånga.

Mitt öga blir så skumt, och så trötta mina ben
och tröga av ålder mina fötter.
Och handen varder sen till att sköta sländans
ten,
och väven går smått, då man är trötter.

Och hästen han gnäggar av längtan i sitt stall,
och korna de råma i båset.

Men vem skall köra hästen, och vem skall gå
i vall,
vem stöka med getterna i fjåset?

Och vem skall taga gården, när far har gått
ifrån,

och jag lagt ögonen tillhopa?
När borta är vår dotter, och borta är vår son,
och eko blott svarar, om vi ropa.

Väl må jag gjuta tårar, så ensam jag är,
och dagarna varda mig så långa.

Jag beder: — Herre Gud, du som haver barnen
kär,
se till dem som långt i världen gånga! —

Var julkväll i fönstret jag sätter tända ljus,
att de lysa långt, långt ut på heden,
så barnen skola hitta hem till sin moders hus,
om i mörkret de komma denna leden.

Om barnen mina fångna hos bergakungen gå,
vid bibel och psalmbok vill jag vaka
och läsa barnen lösa, så gott jag kan förmå,
till hemmet och lyckan tillbaka.

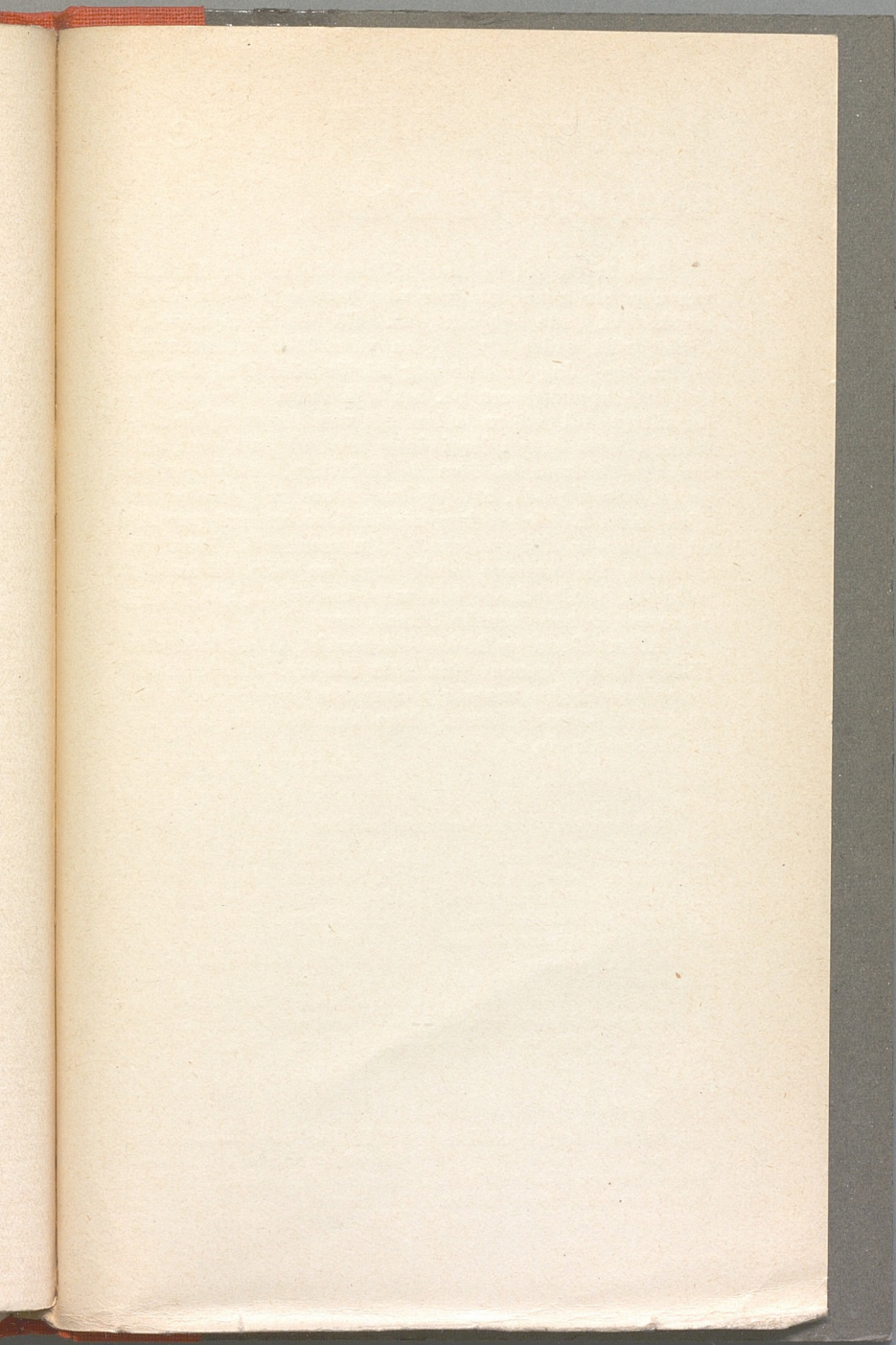
Jag vänta vill och hoppas ännu ett stilla år,
fast nog är det tomt för de gamla.
De komma nog åt åres, när Dalarne fått vår,
och alla unga krafter sig samla.

INNEHÅLL.

Till hembygden	5
Vildgåsrop	8
Vårvinter	13
Dalarnes ungdomsmarsch	16
Brunnbäckes älv	19
Goodtemplarorden	23
Engelbrekt och hans dalkarlar	25
Till bönderna	30
Till Brunnsviks folkhögskola	37
Pan spelar	40
En visa i såningen	43
Sökarevisa	46
Vila middag	48
Liljavits syvisa	52
Ett liv	55
Septembervisa	58
Morgonrött	62
En gånglåt	65
Fotspår	68
En rusig	70
Klockan tolv	72
Till tings!	74
De svenske	78
Den väntade	81
Mor Kerstis visa	84

Albert Bonniers 25 öres Böcker

Det är en hel flod av 25-öres-böcker som för närvarande strömmar ut över vårt land och för med sig mycket af både ont och gott. För de flesta blir det därför rätt svårt att avgöra vilka böcker man skall skaffa sig. Jag tillåter mig därför göra den läsande publiken uppmärksam på, att min firma dels äger förlagsrätten till större delen af vårt lands äldre författare, dels står i förbindelse med så gott som alla Sveriges främsta nu levande författare, och vågar på grund härav påstå, att jag har större möjligheter att göra mina 25-öres-böcker värdefullare och roligare än någon annan förlagsfirma. Min mening är även att i denna 25-öres-serie skall ingå en stor del av det roligaste, värdefullaste och mest underhållande av den äldre och nyare svenska litteraturen.

Albert Bonniers 25-öres-böcker skilja sig från andra 25-öres-böcker genom sina gula omslag. *Den som vill ha roliga och bra svenska böcker skall därför skaffa sig de gula 25-öres-böckerna.* Man kan då vara lugn att få valuta för sin slant.

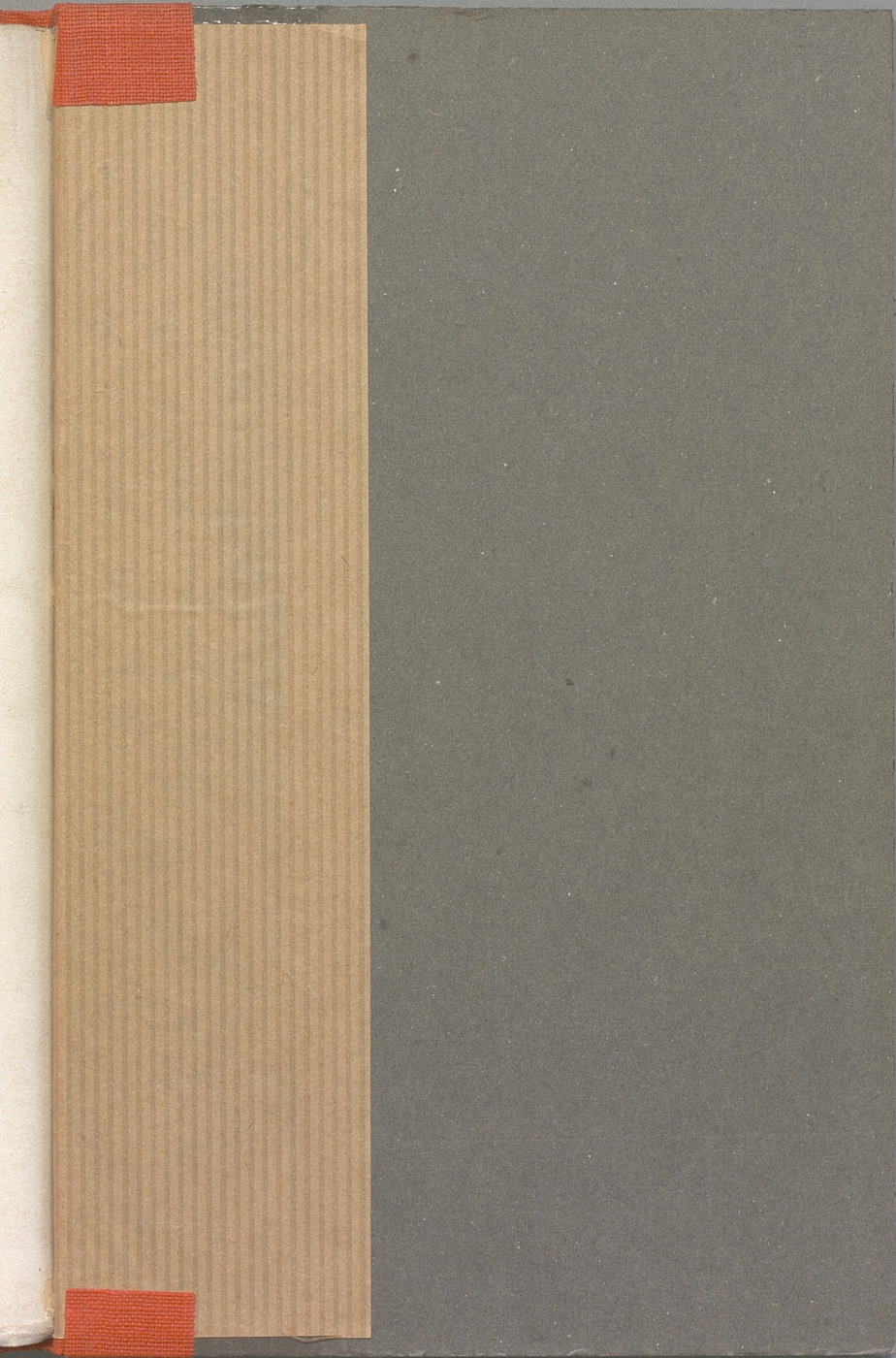
ALBERT BONNIER.

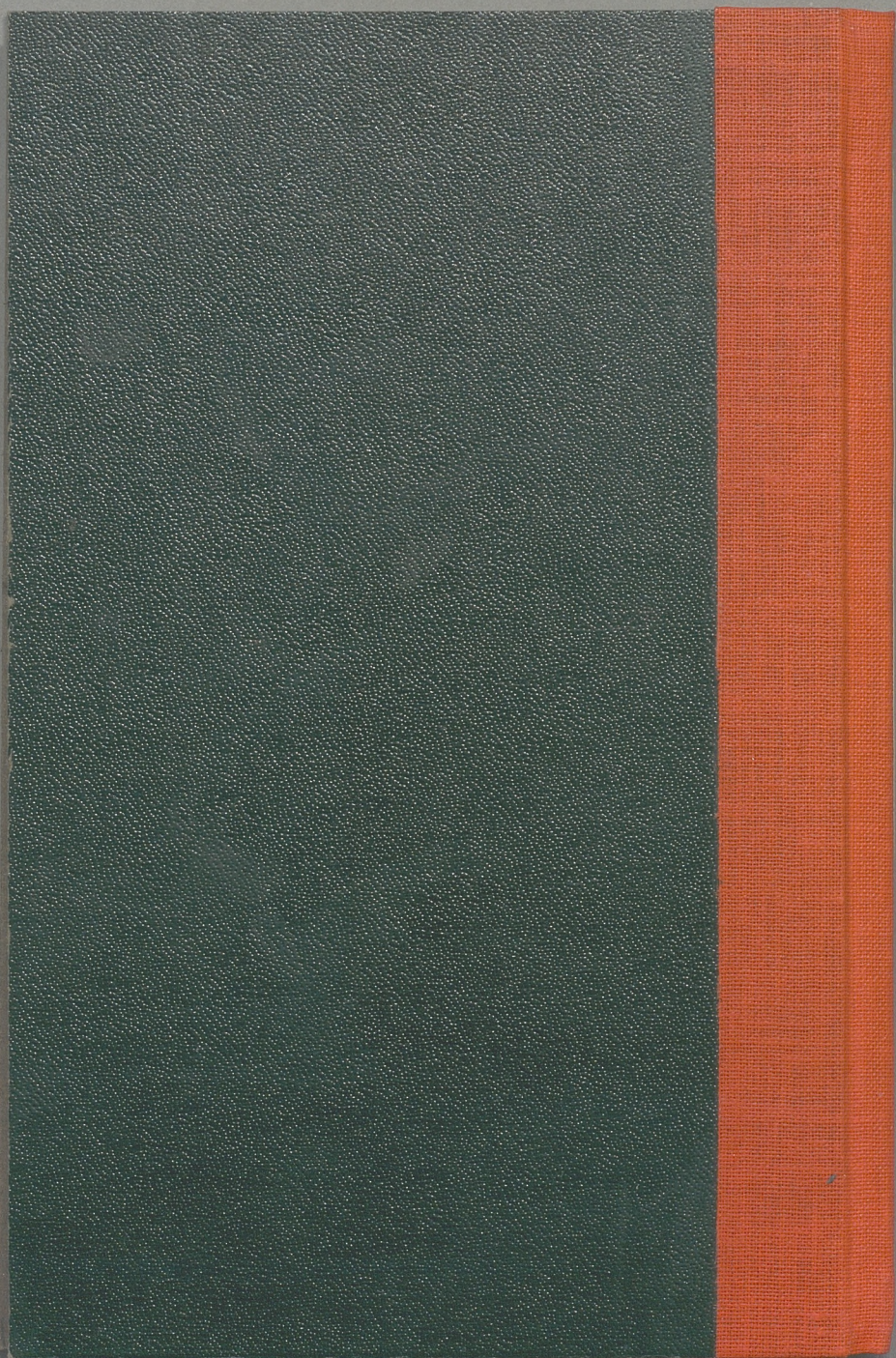
De sexton första volymerna äro:

1. <i>Strindberg</i> , En häxa.	10. <i>Ullman</i> , Elin Krampa.
2. <i>Blanche</i> , Kalle Utter.	11. <i>Schwartz</i> , Alma.
3. <i>Almqvist</i> , Skällnora kvarn.	12. <i>Möller</i> , Gula paviljongen.
4. <i>Berger</i> , Dubbelgångaren.	13. <i>Dahlgren</i> , Värmlandin-garne.
5. <i>Topelius</i> , Ungdomsdrömmar.	14. <i>Carlén</i> , Fröken Bedas för-lovning.
6. <i>Malling</i> , Nina.	15. <i>Blanche</i> , Smörblomman i Danderyd.
7. <i>Braun</i> , En löjtnants hän-delser.	16. <i>Nyblom</i> , Dollarprinsessan.
8. <i>Geijerstam</i> , Gamla brev.	
9. <i>Mellin</i> , Flickorna i Asker-sund.	

Närmast skola följa:

<i>August Strindberg</i> , Lycko-Pers resa.	<i>J. L. Runeberg</i> , Elgskyttarna.
<i>Elin Wägner</i> , Norrtullsligan.	<i>Christina Nilsson</i> , Två kvinnor.
<i>Per Thomasson</i> , Svarta Fröken.	<i>Daniel Fallström</i> , Diamant-korset.
<i>Ossian-Nilsson</i> , Marx Meyer.	<i>Mari Mui</i> , Bara en hundracka.

www.books2ebooks.eu